

פ ר ו ט ו ק ו ל
 ישיבה ע/של"ד של הממשלה
 יום ה', י"ט בניסן תשל"ד - 11.4.74
 (בשעה 09.00)

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן (מאמצע סעיף 445), א. אוזן,
 י. אלון, י. בורג, ח. בר-לב, ח. גבתי, י. גלילי
 (מאמצע סעיף 445), מ. דיין (עד אמצע סעיף 445), ש.
 ג. האוזנר, ש. הלל, א. יריב, פ. ספיר, ש. פרס, ח. י.
 צדוק, מ. קול, י. רבין, י. רבינוביץ, ש. רוזן, י. רפאל,
 ו. שם-טוב.

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
 אל"מ א. בראון - לשכת שר הבטחון (עד אמצע סעיף 445)
 מ. גזית - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
 הא"ל י. ליאור - מזכיר צבאי לראש הממשלה
 א. מזרחי - לשכת ראש הממשלה

סדר היום: 445 עניני בטחון (הסעיף מפורז לאורך הסטנוגרמה)
 2 עמ' 446 התפטרות ראש הממשלה
 447 ועדת החקירה - מלחמת יום הכיפורים - המשך
 5 עמ' הדיון

רשמו: י.מ. 2 - 23
 ת.כ. 25 - 40

ר"מ חוב' ג. מאיר:

אני רוצה להודיע לממשלה שבכוונתי

להתפטר מתפקידי. לפי החוק אני

צריכה להודיע על כך לממשלה. אחרי ישיבת הממשלה אמסור את מכתב התפטרותי לנשיא.

אני מצטערת מאד שהתפטרותי מובילה לכך

שהממשלה כולה מתפטרת. כמובן שאמסור על כך היום גם הודעה בכנסת.

אבל אני רוצה שכל חברי הממשלה יידעו,

שעל פי החוק, עד שתקום ממשלה חדשה - אם כממשלה חדשה בלי בחירות או

עד הקמת ממשלה חדשה אחרי הבחירות, מוסמכת הממשלה הזאת, על פי החוק,

לדון בכל דבר, לנהל במלוא סמכותה את כל העניינים שהיא צריכה לנהל.

חשוב לנו לדעת זאת, כדי שלא יתקבל הרושם לא בפנים הארץ וגם לא בחוץ

לארץ, שיש איזה הליכים, למשל כמו משא ומתן על הפרדת הכוחות בסוריה

וכל שאלה אחרת בטחונות או מדיניות שעלולה לצוף כאשר אנחנו נמצאים במצב

של ממשלת-מעבר, שאין אנחנו מוסמכים לטפל בהם; אנחנו מוסמכים בהחלט

לנהל כל עניין ועניין. אני אומרת זאת כדי שלא יהיו כל ספקות.

כבר אמר קבלתי טלפונים שמזכיר המדינה

של ארצות הברית מתעניין לדעת: אם כן מה יהיה? אמרתי לשגריר שלנו

שיגיד לו כי על פי החוק הממשלה הזאת קיימת ומוסמכת לנהל כל עניין שהיא

תמצא לנחוץ לנהל אותו. בעניין זה לא חל כל שינוי ואין מבטלים שום דבר

ולא צריך לחכות לשום דבר. חשוב מאד להדגיש זאת כי על פי החוקה שלנו

אין חלל ריק ואין לחשוב שאין ממשלה. יש ממשלה והיא יכולה למעול.

ישנה ממשלה עם מלוא הסמכויות לצוות לעשות כל מה שהיא מוצאת לנחוץ

לעשות. כמובן שדברים שיש להביאם לאישור הכנסת, יובאו לאישור הכנסת.

הדברים האלה יימשכו כאילו לא קרה דבר.

הייתי מאד רוצה שהישיבה לא תהיה

ארוכה. אני צריכה להכין הודעה לכנסת שלא הספקתי להכין אותה.

אני רוצה להגיד בכנסת משפטים אחדים
על טיפולה של הממשלה בדיון וחשבון החלקי של ועדת אגרנט. ואחרי כן,
בנאום לא ארוך, למסור לכנסת גם על התפטרותי וגם על התפטרות הממשלה. זה
יהיה אחרי שאהיה אצל הנשיא.

אני מציעה שבכל זאת נעבור היום
לדיון על אותם הסעיפים, שעל פי בקשתי הכין שר המשפטים ביחס לחלק המוסדי
של דיון וחשבון ועדת אגרנט.

ראש הממשלה תמסור היום הודעה לכנסת על התפטרות הממשלה.

השר ח. צדוק:

בעקבות דברי ראש הממשלה אני רוצה
להעיר לגבי מעמדה של הממשלה מהרגע

שהתפטרות של ראש הממשלה תיכנס לתוקפה. החוק אינו מכיר בכינוי
"ממשלה-מעבר". אין בחוק דבר כזה. זהו ביטוי עתונאי ולא ביטוי
משפטי קונסטיטוציוני.

השר מ. דיין:

ביטוי עתונאי הוא חשוב יותר מאשר
ביטוי קונסטיטוציוני. זה לידיעתך

ולהשכלתך.

השר ח. צדוק:

אבל הממשלה בעינה עומדת. לממשלה
כזאת ישנן כל הסמכויות שיש

לממשלה בדרך כלל מחוץ לשני דברים: היא אינה מוסמכת לצרף שר, ושר אינו
יכול להתפטר מממשלה אחרי שהממשלה או ראש הממשלה התפטרו.

השר ח. גבתי:

איך נקראת ממשלה כזאת ?

השר ח. צדוק:

ממשלה שהתפטרה, ממשלה במצב של
התפטרות. בכלל היא לא נקראת.

השר א. אבן:

ממשלת ישראל.

447. ועדת החקירה - מלחמת יום הכיפורים -
המשך הדיון (המישור המוסדי)

השר ח. צדוק:

אני עובר לפרק שלישי של הדין

וחשבון החלקי של ועדת החקירה, שהוא

הפרק "מסקנות הועדה והמלצותיה במישור המוסדי".

חברי הממשלה ימצאו לפנייהם שני

דוקומנטים: האחד מצוטט מתוך הדין וחשבון את ההמלצות האופרטיביות

של ועדת אגרנט, והן חמש. בדוקומנט השני יש הצעות לטיפול בכל אחת

מחמש ההמלצות האלה.

אקרא כל סעיף וסעיף וההצעה שבצדה.

נתבקשתי על ידי ראש הממשלה להביא את ההצעות האלה.

ההמלצה האופרטיבית הראשונה, שהיא

בסעיפים 17-18 של הדין וחשבון, אומרת כך:

"חסרות הגדרות ברורות לחלוקת הסמכויות,

החובות והאחריות בענייני בטחון בין שלוש הרשויות העוסקות בעניינים אלה,

דהיינו הממשלה וראש הממשלה, שר הבטחון וראש המטה הכללי העומד בראש

צה"ל ולקביעת יחסי הגומלין בין ההנהגה המדינית והפיקוד העליון של צה"ל.

במיוחד חיונית הגדרת סמכויות ברורה כזאת בשביל מצבים שבהם היוזמה

בידי האוייב... חוסר ההגדרה של הסמכויות, השורר במצב הקיים בתחום

הבטחון, תחום שאין למעלה ממנו לחיוניות, מכביד על אפקטיביות הפעולות,

גורע ממיקוד האחריות החוקית ואף גורם אי-בהירות ומבוכה בקרב הצבור.

לא ראינו מתפקידנו להכנס לעובי הקורה

של תיאום הסמכויות בין שלוש המערכות הנזכרות, ונסתפק איפוא בהצבעה

על הצורך שהממשלה והכנסת יתנו את דעתן על בעיה זו על מנת לפתרה.

קיים צורך מיוחד להגדיר, בידי מי

מצוייה הסמכות להורות על בצוע פעולות במצבים העלולים להווצר מול איום

פתאומי או כאשר מהירות הפעולה היא צורך חיוני, כגון הפעלת כוחות

סדירים, גיוס מלואי השלמה או כל גיוס אחר, כאשר אין סיפק לזמן את

הממשלה לישיבה, כפי שקרה ביום הכיפורים בשעות הבוקר המוקדמות."

השר ח. צדוק:

ההצעה לממשלה בנושא זה היא:

" (1) להקים ועדת שרים, בראשות שר

המשפטים, להכנת הצעות לגבי המלצות ועדת החקירה בדבר הצורך בהגדרות ברורות לחלוקת הסמכויות, החובות והאחריות בענייני בטחון בין הרשויות העוסקות בעניינים אלה (סעיפים 17-18 בדו"ח הועדה).

ראש הממשלה תקבע את הרכב הועדה. כל חלקי

הממשלה יהיו מיוצגים בה. הצעות הועדה תובאנה לדיון והחלטה בממשלה. " הסעיף השני נובע מהסעיפים 19-20

של דו"ח ועדת גאגאז החקירה ואומר כך:

"במרוצת הזמן חל שיבוש במילוי

התפקיד שהממשלה חייבת למלא בדיונים ובקבלת החלטות בענייני בטחון בדרג העליון. שיבוש זה קשור עם היעלמה של ועדת השרים לענייני בטחון במתכונתה הראשונה, המצומצמת במספר חבריה... קיימת בעיה חמורה של דליפת ידיעות סודיות משיבות הממשלה. יש להתגבר על תופעה זו על ידי הרכבת ועדת שרים לענייני בטחון, שמספר חבריה יהיה קטן באמת..."

לגבי ההמלצה על הרכבת ועדת שרים לבטחון

שמספר חבריה יהיה קטן (סעיפים 19-20) - יהיה דיון בממשלה עם קבלת הצעותיה של ועדת השרים, אשר הוחלט עליה בישיבת הממשלה מיום א' בניסן תשל"ד (24.3.74) (החלטה 389).

מה ההבדל בין "קטן" ובין "קטן באמת".

השר ח. גבתי:

האמת הוא ההבדל.

השר י. בורג:

ההמלצה השלישית כלולה בסעיף 20 והיא

השר ח. צדוק:

אומרת:

"קיימת בעיה חמורה של דליפת ידיעות

סודיות משיבות הממשלה. יש להתגבר על תופעה זו על ידי הקפדה על

השר ח. צדוק:

הפעלת הוראות החוק ותקנון הממשלה, הבאות להבטיח את סודיות דיוניה בענייני בטחון.

לגבי ההקפדה על סודיות הדיונים

בענייני בטחון - שר המשפטים יגיש חוות-דעת על המצב הקיים מבחינת הוראות החוק ותקנון הממשלה והנוהלים המקובלים בנדון, ולאחר שתוגש חוות דעת זו - ייערך דיון בממשלה.

הדבר הרביעי כלול בסעיף 21 ונאמר שם:

"בעתות מלחמה מן הראוי שהממשלה

תסמיך את ראש הממשלה להקים צוות שרים בראשותה (של לא יותר מחמשה חברים), אשר יהיה מופקד על ההכרעה בעניינים דחופים הנוגעים לניהול המלחמה."

משום מה לגבי הנושא הזה מופיע העניין

תחת מספר 5. צריך להחליף באותו מיסמך 4 ב-5.

הסעיף הזה אומר: לגבי ההמלצה לעתות

מלחמה - להסמיך את ראש הממשלה להקים צוות שרים מצומצם להכרעה בעניינים דחופים הנוגעים לניהול המלחמה - ייערך דיון נפרד בנדון בממשלה.

עכשיו אני בא למערכת ההמלצות החמשית,

והיא כלולה בסעיף 22 של הדו"ח ושם נאמר כך:

"הועדה ממליצה לנקוט מיד את הצעדים

הבאים:

1. למנות יועץ מיוחד למודיעין על יד

ראש הממשלה (לא איש הצבא הסדיר, אם כי, כמובן, יוכל להיות קצין במילואים), כשתפקידו וסמכויותיו יהיו כפי שפורטו בדו"ח הועדה שהוגש לראש הממשלה ב-1963. ליד יועץ זה חייב לפעול צוות מצומצם, אולם מעולה, שיוכל לאפשר לראש הממשלה (ובאמצעותה לממשלה כולה) לבצע הערכת מודיעין מדיני-אסטרטגי, עצמאית, על סמך כל חומר האיסוף הקיים בידי שירותי האיסוף השונים."

השר ח. צדוק:

בתוך הקטע שקראתי כתוב כי

תפקידו וסמכויותיו של היועץ יהיו כפי שפורטו בדו"ח הועדה שהוגש לראש
הממשלה ב-1963. באותו דין וחשבון נאמר:

"19. תפקידו של היועץ לסייע בידי

ראש הממשלה לעקוב אחר הפעולות המבוצעות והמתוכננות על ידי השירותים
החשאיים השונים.

20. סמכויותיו יהיו:

א. הוא ישתתף באופן קבוע

בוועדה ראשי השירותים;

ב. ישתתף באופן קבוע בכל פגישות

ראש הממשלה עם אחד מראשי השירותים, או בכל דיון של ראש הממשלה בנושאי
פעולות חשאיות, או בדיון מדיני ובטחוני, הקשור לפעילות חשאית.

ג. רשאי יהיה לדרוש אינפורמציה

מכל שירות ושירות, בין במישרין על ידי ראש השירות, או על ידי מגע ישיר
עם מחלקות-יחידות של שירות זה (כמובן, באמצעות ראש השירות);

ד. לפי יוזמת ראש הממשלה או

באישור ראש הממשלה - יהיה רשאי לבדוק דרכי פעולה של שירות כולו או
יחידה ממנו, ולבחון הערכות המוגשות לראש הממשלה - הן על ידי שירות
עם מגישי הערכות, והן על ידי קבלת חומר גלמי במדת הצורך."

כל זה לגבי ההמלצות בדבר מינוי

יועץ מיוחד למודיעין וצוות מצומצם לידו.

הצעה נוספת היא:

"לחזק את מחלקת החקר של משרד

החוץ על ידי ארגונה כגוף עצמאי במסגרת משרד החוץ, כשאחד מיעדיה העיקריים

חייב להיות ביצוע הערכת מודיעין מדיני-אסטרטגי עצמאית, בעיקר על סמך

החומר המיוחד העומד לרשותה; להוסיף סגל מתאים הן מבחינה איכותית

והן מבחינה כמותית למחלקה זו.

השר ה. צדוק:

לקבוע בבהירות את כללי ההפצה

והמשוב **feed back** של חומר המודיעין הגולמי, על ידי גורמי האיסוף,

בין אלה שבתוך אמ"ן ובין מחוצה לו, ובין אם זה עיסוקם הראשון או

עיסוק משני, הן לגופי המחקר השונים והן לשר הבטחון ולראש הממשלה.

לבצע שינויים מהותיים ויסודיים

במבנה אמ"ן וחיל המודיעין עצמם, שיבטיחו שנקודת הכובד של המחקר וההערכה

יהיו בתחומי המודיעין הצבאי, האסטרטגי, האופרטיבי והטקטי (ובכלל זה

ארגון מחדש של 'מודיעין השדה' וייצוגו הראוי בדרג המטכלי; -שיתנו ביטוי

נאות ואף עידוד לדעות שונות ונוגדות בקרב עובדי מחלקת המחקר, בהערכות

אמ"ן המופצות לגורמים השונים; שיציבו כוח אדם מתאים ובכלל זה אזרחי

במחלקת המחקר בהתאם למסלולי קידום אופטימליים ושל רוטציה מתאימה

בתוך המחלקה ומחוצה לה; שיבטיחו בקרה שוטפת של הערכות המודיעין.

יש להקים בתחומי 'המוסד' יחידת-הערכה

של החומר הנאסף על ידי 'המוסד'."

ההצעה לממשלה לגבי הקומפלקס הזה

של ההמלצות היא: לגבי ההמלצות בדבר מינוי יועץ מיוחד למודיעין

וצוות מצומצם לידו, חיזוק מחלקת החקר במשרד החוץ, קביעת כללי ההפצה

וה- **feed back** שינויים מהותיים במבנה אמ"ן וחיל המודיעין.

הקמת יחידת-הערכה ב"מוסד" (סעיף 22 בדו"ח הועדה) - ראש הממשלה תגיש

הצעותיה לממשלה לאחר בחינת ההמלצות עם השרים הנוגעים בדבר ועם גורמי

המודיעין. במסגרת זאת ייבחן גם ענין הקמתה של מועצה לבטחון לאומי.

אני רוצה להעיר על ההמלצה של ועדת

השר א. אבן:

החקירה, שהיא אולי הפשוטה ביותר

מבחינה ארגונית, היינו ההצעה הנוגעת להקמת אגף-חקר מורחב במשרד החוץ.

ב-1963 הציעה ועדת ידין-שרף הצעה מסוג זה בדבר הקמת אגף שיוכל לא רק

לספק חומר על המקורות הגלויים והאחרים שיש בידו, אלא גם להגיע

להלכה להערכה מבוססת מקצועית. ההצעה הזאת הובאה לראש הממשלה אשכול ז"ל.

השר א. אבן:

היא לא אומצה אז. עד כמה שהספקתי לברר, לא הובאה ההצעה המסויימת הזאת לשום טיפול או עיון משני במשרד החוץ אז. לפני מספר שבועות התברר לי מפגישה עם ועדת אגרנט, כי להצעות ידין-שרף יש תמיכה בוועדת אגרנט. הרושם הזה התחזק לאחר שפורסם הדין וחשבון.

לפני מספר שבועות הוריתי על הקמת

צוות במשרד אשר יברר את האפשרות הזאת תוך כדי הסתמכות על עצה מקצועית ככל שהיא תעמוד לרשותו. כתוצאה מכך יש בידי הצעות עם מפה, שלא הבאתי אותן לממשלה, כי לפי הסיכום בדברי שר המשפטים התהליך המוצע הוא שראש הממשלה תקבל את כל ההמלצות וההצעות ואז תחליט מתי להביא אותן לממשלה.

אומר רק בקצרה שהדבר הזה הוא בהחלט

אפשרי. על ההמלצות שבידינו התייעצנו עם פרופסור הרכבי ועם אלוף מיל. הרצוג. ההצעות של הרכבי מושתלות למעשה בתוך ההצעה הזאת. קיצורו של דבר: הדבר הוא אפשרי, ובשלשה תנאים, שיקום גוף שימנה לפחות 60 עובדים, מהם כ-20 בעלי כישורים מקצועיים מודיעיניים, לשוניים, אקדמאיים מיוחדים, כלומר מעבר למה שנדרש ממילא מעובד מדינה. וזה רק כגורעין ראשון להקמת אגף שיוכל להביא המלצות על כוונות האוייב, מבלי להציעו להתפשט על פני כדור הארץ כולו. התנאי השני הוא כמובן שכל החומר, ולא רק זה המצטבר ממילא במשרד החוץ, יעמוד לרשות האגף הזה, כפי שהחומר שבידו יימצא בידי גורמי-מודיעין אחרים.

תנאי שלישי, שהתקציב יקיף לא רק את

כוח האדם המדובר, אלא גם כמה מנגנונים טכניים ואחרים מעבר למה שמקובל במשרדי ממשלה.

ומכל הקשיים הקושי הגדול ביותר הוא -

אני פוסח בקלות דעת על הקשיים התקציביים והאחרים - בגיוס כוח אדם מקצועי, מאחר שהרבה מאד מכוח האדם המקצועי הזה מועסק ממילא במסגרות קיימות ולא כל כך קל להניח שיש בארץ שפע בלתי מוגבל של כוחות כאלה.

השר א. אבן:

על כן יהיה צורך להסתמך לא רק על

מנגנוני-קבע אלא על העסקה של אנשי השכלה גבוהה, פרופסורים ומומחים, אם גם לא בהעסקה מלאה.

זוהי התמונה המצטיירת שהדבר הוא אפשרי

איננו קל, והאפשרות שישנה מותנית בשלשת התנאים שציינתי.

אשר להצעות למבנה, לחלוקה לאגפים

ומדורים, אני חושב שמוקדם לדון על זה במעמדנו היום.

כמה אנשים עסוקים עכשיו במחלקת

רה"מ הגב' ג. מאיר:

החקר ?

23.

השר א. אבן:

אני מבין שאנחנו מתבקשים היום

השר י. בורג:

להחליט שיש להחליט, מפני שהחלטות

הללו הן ממילא החלטות של מסגרת, ומים יגידו ואישים יגידו אם המסגרת

מתמלאת תוכן או לא. בכל אופן אלה הן החלטות המתבקשות מאליהן. אי

אפשר להתנגד להן. במדה מסויימת זה מעשי יותר מאשר ויכוח שהיה מתקיים

היום, אלמלא היה מתקיים אמש בכנסת. כי אז היינו - ואני אומר זאת לצדוק

בתור קריאת ביניים לקריאת הביניים של שר הבטחון אליו - רואים

שנייר עתונים כרבע חשוב יותר מאשר נייר של ספר חוקים אנגלי. את זאת

למדנו. אחרת היינו נכנסים ליום-עיון לפי כל החומר שקבלנו ושהשתדלנו

להתעמק בו. כל שורה מהחומר היא נכונה. כל הממשלה מתפטרת - זה נכון.

שר אחד מתפטר - זה נכון. אף אחד אינו מתפטר - זה וודאי נכון. מן

החומר הזה אנחנו יכולים ללמוד את כל האפשרויות.

ועוד: אני בדעה שההצעות האלה הן

טובות, ולא רק מפני שהן מומלצות על ידי ועדת אגרנט. אני חושב

שהקיום של צנורות בלתי חלויים ערכו במתן אינפורמציה, עיכולו,

כל זה נחוץ גם אם *digesting, feed forward, feed back*

המחיר האווטואלי הוא בקנאה בין הזרועות השונות. מי שהתעניין קצת

השר י. בורג:

בנושא זה יודע שגם הקנאה בין הזרועות השונות מהווה גורם, אבל בגלל זה אי אפשר לוותר על כך שתהיינה זרועות בלתי תלויות אלה באלה. והערה סגנונית, ולא רק סגנונית.

בקטע שני של סעיף 1 כתוב: "ראש הממשלה תקבע את הרכב הועדה. כל חלקי הממשלה יהיו מיוצגים בה." אני מציע להוציא את המשפט הזה, לא שאני נגד התוכן שלו אלא אני נגד כתיבתו. פעם אמר רמז: כל יהודי צעיר יודע "אשרי" בעל פה, בכל זאת זה מוכרח להיות כתוב בסדר. אמנם בחלק הראשון של הנחתו אני מוכן עכשיו להטיל ספק. בכל אופן אני נגד זה שהמשפט "כל חלקי הממשלה יהיו מיוצגים בה" יהיה כתוב: א) זה אינו אסתטי. ב) ממה נפשך - וזה לא רק בגלל האסתטיקה. לדעתי זה מובן. אם זה איננו מובן, יתכן שזה מוכרח להיות כתוב לא רק בקטע השני של סעיף 1. אני מניח שממשלה, שיש לה אחריות קולקטיבית לפי א', ב' וג', צריכה גם באותם העניינים, שיש בהם אחריות ממש, לפעול מתוך קולקטיב מסויים.

אחרי ההערה הזאת, אני רוצה להוסיף

עוד שתי הערות.

עד כמה שאני זוכר מכת ההדלפות התחילה, אם כי זה אינו רשום אצלי ביומן, כאשר הוחלט על נסיעת דיין לגרמניה. היה ויכוח חריף על כך בממשלה, והחלטה נתקבלה ב-8:7 קולות. למחרת היה העניין בעתון, והנסיעה טורפדה. נדמה לי שזה היה ב-1957. דיין, באיזו שנה זה היה ?

צרות חדשות משכיחות ישנות.

השר מ. דיין:

בשנת 1958.

השר ש. פרס:

ישנה הדלפה פוליטית המכוונת כדי

השר י. בורג:

לטרפד דבר מסויים. ומאז אני שואל

שאלות. אמרתי תמיד: אני בדעה, שסתם סעיף כזה, אם לא יהיו לו שינויים,

השר י. בורג:

אין הוא מספיק. מדינה, שהתפארה בצדק רב ביותר, שהשירותים של אמאאאאאאא
המודיעין שלה הם טובים, אינה יכולה למצוא מי הם המדליפים לשלש
העתונאים, שיודעים את עתונם, את רבם, את אורחם, את טלפונם ואת עורכם.
אם לסעיף המדבר על הדלפות לא יתווספו שיניים, העניין יישאר נחלת
הפרוטוקולים כמו הסעיפים שהיו מקודם.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

אני רוצה שלא נסתפק בדברים האלה

שאנחנו אומרים כי נחוצות שיניים

לסעיף. אתה מדבר על טלפונים. יודעים שיש טלפונים לשרים ויודעים שיש
טלפונים לעתונאים, יודעים גם את שמותיהם של עתונאים וגם את שמותיהם
של חברי ממשלה. פה צריך לומר דברים ברורים מה מציעים.

השר י. בורג:

אולי בוועדה אגיד דברים ברורים.

יהיה זה קצת פרדוקסלי - אם כי זה

מתאים לפרדוקסלים של סופיסטיים - אם בפורום שממנו יש הדלפות, אגיד מה
יש לעשות כדי למנוע הדלפות. אם אהיה חבר של אותה ועדה, אגיד שם את
דעתי. אמרתי זאת לראש הממשלה הקודם ואומר זאת לראש הממשלה הנוכחית
שתיבדל לנו לחיים טובים וארוכים.

והערה אחרונה: ועדת השרים לעניני

בטחון, שהיתה קיימת לפני הרבה שנים, היתה במהותה ועדה אופרטיבית
ולא ועדה לדיונים אסטרטגיים-טאקטיים-פוליטיים, ביחוד בשטח שעניני חוץ
ובטחון מתערבים זה בזה, שאחרי כן קשה מאד לעשות אנליזה ולהפריד את
האטומים מן המוליקולות. אז היתה הועדה קטנה. אם לדון לפי הנוהג
באותן השנים, שנחשבו כ"טובות" בנושא זה, הרי נושאים עקרוניים בלבד היו
מגיעים לשולחן הממשלה, ונושא כמו מה לעשות לגבי קרית שמונה היה מגיע
לכל היותר לוועדה כזאת. צריך לקבוע באופן פרגמטי יותר מאשר דוגמטי
מה שייך לוועדה מצומצמת כזאת, שעיקר טובתה בשני דברים: א) בשמירת
הסודיות, ב) במהירות ההחלטה. אלה הם שני אלמנטים שהולכים יחד בשטח זה.

השר י. בורג:

ההצעות שהושמעו כאן הן גם נכונות

וגם נבונות. אני מסכים לכל מה שהוצע פה.

כשם שהייתי בישיבות הקודמות

השר י. רפאל:

בעד החשת הדיון בחלקים שונים של

דין וחשבון ועדת אגרנט, אני מפקפק אם ממשלה מתפטרת, על הרקע של
דין וחשבון הועדה, חייבת לקבוע הסדרי-קבע לממשלה חדשה, שאולי תקום
בתנאים חדשים. אינני בטוח בזה. לכן אני מעלה רק ספק. יתכן שהממשלה
במצבה הנוכחי פטורה מלעשות זאת. היא צריכה להשאיר זאת לממשלה
שתהיה הממשלה היציבה.

זוהי ההערה העיקרית שלי. אבל יחד עם

זה אין לי שום דבר לומר נגד הצעותיו של שר המשפטים, כי כל ההצעות
מעבירות לוועדות מסוימות עיון הנוגע לדיון. אין לי שום דבר נגד
זה שמישהו יישב וידון ויציע הצעות, בין אם לממשלה הזאת ובין אם יכין
הצעות וחומר כל שהוא לממשלה שתבוא אחריה.

אבל נדמה לי שסעיף 4 צריך ויכול

להיכלל יחד עם סעיף 2, ואז יתכן כי כתוצאה של הדיונים בוועדת שרים
תהיה ועדה מצומצמת, ויכול להיות שהיא תפתור גם את השאלה הנדונה
בסעיף 4. משום כך איני חושב שצריכים להיערך שני דיונים נפרדים,
וצריך לחכות לשם כך לדין וחשבון של ועדת השרים לפי סעיף 22.
הועדה מודאגת בענין ההדלפות, ובצדק.

אבל כאן מדובר רק על הדלפות בטחוניות. יתכן שבהזדמנות זו אפשר לשים
לב גם לפעולות הבאות למנוע גם הדלפות אאאאא בענינים שאינם בעלי
אופי בטחוני. בכל אופן מה שיוצא משולחן הממשלה לרחוב, לו היו
הדברים לפחות מדויקים ולא מסולפים. מן הנסיון הקצר שלי אוכל להגיד
שאני רואה כי יוצאים דברים לרחוב ולפחות בחלקם הניכר הם בצורה
מסולפת.

אמרתי פעם לעתונאי שיחליף את

רה"מ הגב' ג. מאיר:

המדליף שלו.

השר ח. גבתי:

יש מדליפים צמודים.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

יש הדלפות מדיניות, שאם כי אי אפשר לסווג אותן להדלפות בטחוניות,

אבל גם בהן יש לא מעט נזק למדינה, לשמה ובכלל לאפשרות שמישהו אחראי באיזו ממשלה ידבר עם ישראלי, כאשר הוא רוצה למסור לו דברים שהם יהיו מיועדים רק לממשלתו, אפאפאפא ולמחרת היום הוא מוצא את כל הדברים האלה מצוטטים בעתוננים.

השר מ. קול:

גם מה שהיה בשעתו עם היועץ אצל ראש הממשלה המנוח אינו צריך להיות

גורם מרתיע כדי ליישם את המלצות ועדת אגרנט בנידון.

האמת היא שהופתעתי לשמוע של"מוסד"

אין בכלל מחלקה-מחקר, שהוא רק מעביר ידיעות למודיעין. אני יושב בממשלה שמונה שנים. מעולם לא שמעתי על כך ש"המוסד" בעצמו אינו חוקר את הדברים כדי שתהיה לראש הממשלה או לשר הבטחון קונפירנטציה בין מה שמתבשל באמ"ן ובין מה שמתבשל ב"מוסד".

מחלקת המחקר במשרד החוץ כבר

למעשה מזמן אינה ממלאת את התפקיד הזה, כפי שזה מתברר גם מתוך הדין וחשבון של ועדת אגרנט. למעשה היתה זאת באמת תקלה די רצינית, שכל המסקנות וההוצאות של המחקרים היו מרוכזות במקום אחד. כולנו היינו תלויים בעניינים גורליים מאד, נניח בידי אהרן יריב ועוזריו בעבר. לדעתי הדבר הזה לא היה בריא. כל הזמן חשבתי שיש בידי ראש הממשלה קונפירנטציה של הידיעות.

לכן אני תומך בהמלצות.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

זה מחדל נורא שתוך תקופה של שמונה שנים אף פעם לא שאלת.

השר מ. קול:

לא שאלתי כי הייתי בטוח שהמצב הוא אחר. לא העליתי כלל על דעתי שיכול

השר מ. קול:

להיות מצב כזה שאת סומכת רק על מקור אחד מבחינת המחקר.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

ועד שאני באתי היו מקורות אחדים ?

השר מ. קול:

כנראה גם מקודם זה היה ככה.

אני זוכר את התסבוכת שהיתה אז עם

היועץ. הייתי אז בממשלה. אני זוכר את כל התסביכים שהיו. אבל חשבתי

שיש עימות בין הידיעות במקומות שונים ושיש מחקר לא רק במקום אחד.

לכן אני מציע, שנוסף למה שכחוב

בהמלצות ועדת אגרנט לגבי מחלקת המחקר במשרד החוץ, יש לברר מה צריך להיות

ב"מוסד" ומה צריך להיות במודיעין, ומה צריך להיות גם פה וגם שם.

אני חושב שאין אנחנו יכולים להיות תלויים בהערכות של מקור אחד בלבד.

לכן כל הדברים המוצעים פה צריכים

להתברר. פה מוצע שכל העניין הזה ייבחן וראש הממשלה תגיש את המלצותיה

לממשלה לאחר בדיקת ההמלצות עם השרים הנוגעים בדבר, ואז נדון על כך.

אנחנו נחכה שראש הממשלה תגיש לנו את ההמלצות לאחר שתדון על כך עם השרים

הנוגעים בדבר. ואז תהיה לנו הזדמנות לדון בממשלה על הנושאים האלה.

עכשיו לגבי צוות שרים מצומצם, שמדובר

שם על חמשה שרים.

השר ח. גבתי:

מנין לקחת את המספר ?

השר מ. קול:

כתוב חמשה.

השר ח. צדוק:

כתוב של "לא יותר מחמשה חברים".

השר מ. קול:

אני חושב שהדבר הזה צריך להיות

נדון ביחד, כאשר תבוא המלצה לוועדת השרים לענייני בטחון המצומצמת.

אני מניח כי ועדת השרים המטפלת בדבר תגיש וודאי לישיבה הקרובה של הממשלה

ביום ראשון הצעה לגבי ועדת שרים מצומצמת לענייני בטחון.

מה צריך להיות תפקידה של מועצת

לבטחון לאומי ? אני יודע שטוב שיהיה גוף כזה שידון בבעיות

השר מ. קול:

עקרוניות. אבל האמת היא שגם אצלנו עדיין לא נתבבשה דעה בעניין זה. אני רוצה באמת לשמוע וללמוד את הדבר הזה. אני חושב שטוב כי יהיה לממשלה גוף מייצע כזה. שמעתי הסתייגויות, שמעתי היסוסים ושמעתי גם הצעות שונות בנידון. אני פתוח לשמוע דברים גם בעניין זה. אבל כדאי שיהיה גוף מייצע בעניינים בסיסיים עקרוניים שאפשר יהיה לקבל את חוות דעתו. אין זה עומד בסתירה לקיומה של ועדת שרים מצומצמת לענייני בטחון.

אני תומך בכל ההמלצות שהובאו לכאן.

למעשה הן הצעות-מסגרת, ואני מציע שנקבל אותן.

אני רוצה לומר לשר רפאל: אין

שום סבה לדחות את הדיון בהצעות אלה, כי אלה הם דברים חיוניים מאד, ויש לנו סמכויות לדון בדברים האלה שהם חיוניים. איש אינו יכול לדעת מה תהיינה ההתפתחויות. איני יודע מתי תהיה הממשלה הבאה. לכן צדקה ראש הממשלה כשאמרה בפתיחת הישיבה שלממשלה הזאת ישנן כל הסמכויות לטפל בדברים האלה.

הרי גם בעניין הפרדת הכוחות עם מצרים

החליטה הממשלה הקודמת, שהיתה גם כן ממשלת מעבר.

צדוק, זה לא יעזור לך, וימשיכו

רה"מ הגב' ג. מאיר:

להשתמש בכינוי "ממשלת מעבר".

בחשובה לקריאת הביניים של שר הבטחון

השר ח. צדוק:

על החשיבות היחסית של מינוח עתונאי

לעומת מינוח משפטי, אני מודה שיש עוד הרבה מה ללמוד.

היה אז ויכוח, והאופוזיציה התריעה

השר מ. קול:

על כך מדוע אנחנו עוסקים בעניין הפרדת

הכוחות עם מצרים. החלטנו באותו עניין, הבאנו את הדבר לכנסת, והכנסת

קבלה את החלטתנו לתשומת לב.

איני יודע אם נגיע להפרדת הכוחות

השר מ. קול:

עם סוריה. אבל אם נגיע לכך, הרי גם על כך תימסר הודעה לכנסת. אבל אנחנו חייבים לעסוק בזה ואיננו יכולים להגיד "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון". אנחנו חייבים לעסוק בכל העניינים הדחופים וגם בעניינים המוצעים פה לגבי הצד המימסדי. אנחנו צריכים לטפל בעניינים האלה ואין לדחותם ולדחותם. אם נגיע לעניינים מהותיים יותר, וודאי זה יהיה טוב יותר; אם תדון ותחליט על כך ממשלה, שתקבל אמון מחודש של העם, או ממשלה שתקבל מחדש את אמונה של הכנסת. אבל לא צריך לעכב דיון בשום ענין בטחוני חשוב.

השר פ. ספיר:

אני מסכים שלא צריך לעכב שום דיון בענין בטחוני. אי אפשר לעכב למשל

את הטפול בענין של קרית שמונה. אבל אין אני מבין על מה אנחנו צריכים לדון היום.

שר המשפטים הלך לפי הדין וחשבון וגם

כן חילק את זה לחמשה סעיפים. בסעיף ראשון כתוב: "ראש הממשלה תקבע את הרכב הועדה." אני מסכים עם מה שאמר השר בורג שצריך להוציא את המשפט "כל חלקי הממשלה יהיו מיוצגים בה". בכל אופן זהו דבר שראש הממשלה צריכה לעשות. ביחס לסעיף 2 יהיה דיון בממשלה רק עם קבלת הצעותיה של ועדת השרים, אשר הוחלט עליה בישיבתה של הממשלה מ-24 במרס. ביחס לסעיף 3 לגבי ההקפדה על סודיות הדיונים בענייני בטחון. אני יושב בממשלה זה 18^{1/2} שנה. איני יודע אם ההדלפות התחילו רק ב-1958. אני זוכר שבן גוריון היה אומר, וודאי בהמשך למה שאמר בישיבות קודמות, שאי אפשר להאמין לשולחן זה בשמירה על סודיות. לא הסכמתי עם מה שאמר בחלק השני של דבריו, שבפני השולחן של ועדת החוץ והבטחון של הכנסת אפשר להביא את הכל. וכך הדבר נמשך.

האם אני מתנגד לכך ששר המשפטים

יגיש חוות דעת? יגיש חוות דעת ואז נדון עליה. היום אין על מה לדון.

לגבי ההמלצות בדבר מינוי יועץ מיוחד

השר פ. ספיר:

למודיעין וצוות מצומצם לידו וכו', הרי זה מסובך. מאמש חדלתי לדאוג לכסף, גם כשזוהי ממשלה קיימת. אני מבין את הקושי של מציאת שישים מומחים. אין מספר בלתי מוגבל של אנשים מסוג זה. העניין הזה הוא מורכב לאו דווקא מהצד הכספי. קשה למצוא שישים מומחים וקשה אם צריך לתת לשתי קבוצות של מומחים גישה לאותו חומר. לא תמיד זה קל.

כתוב בסוף ההצעה כי ראש הממשלה תגיש

את הצעותיה. וודאי קודם צריך ללמוד את העניין. ראש הממשלה תגיש את הצעותיה לממשלה לאחר בחינת ההמלצות עם השרים הנוגעים בדבר ועם גורמי המודיעין. במסגרת זאת ייבחן גם עניין הקמתה של מועצה לבטחון לאומי. על מה נדון היום ?

אני יודע שבמדינות שונות קיימת מועצה

לבטחון לאומי. לי לא נראה מה תעשה כאן המועצה לבטחון לאומי. ישנו רמטכ"ל, ישנו שר הבטחון, ישנה ראש הממשלה, בעניינים אלה תהיה גם ועדת שרים מצומצמת לענייני בטחון, ישנה גם ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. האם רק מועצה לבטחון לאומי חסרה לנו ? הכל צריך להיבחן, אבל לא עכשיו על יד השולחן הזה, ולא רק בגלל זה שמאתמול יש שינוי. גם אילו היה היום כדאשתקד, צריכים הדברים תחלה להיבחן. כתוב "לגבי ההמלצה לעתות מלחמה - להסמיך את ראש הממשלה להקים צוות שרים מצומצם להכרעה בעניינים דחופים הנוגעים לניהול המלחמה" - הכוונה על כל פנים אינה למלחמה של היום אלא למלחמת יום הכיפורים או למלחמת יוני 1967. בכל אופן אין כאן עניין בשבילנו להחליט היום.

יתכן שהניסוח אינו ברור כל כך.

השר ח. צדוק:

עזוב את הניסוח !

השר פ. ספיר:

מבחינת התוכן: "להסמיך את ראש הממשלה

השר ח. צדוק:

להקים צוות שרים מצומצם בעניינים

דחופים הנוגעים לניהול המלחמה" - זה תוכן ההמלצה של ועדת אגרנט.

השר פ. ספיר:

אמרתי שהתיחסת לחמשת גושי

הבעיות הכתובים שם. לפי הניסוח שלך

חלק שחור וחלק לבן. את זה יכולתי להגיד גם אמש.

השר ח. צדוק:

אין זה עניין של ניסוח, צריך

להחליט.

השר פ. ספיר:

אמרתי רק שהיום אין לנו על מה לדון.

אחרי כן שמעתי מפי השר קול, שיש

לו הכוונה להביא לישיבה של יום ראשון הצעה מחבריו בעניין הקמת ועדת שרים מצומצמת לענייני בטחון. אני מציע לך שבעניין זה תציע שמות ותבוא מקודם בדברים עם ראש הממשלה.

השר ח. צדוק:

לתפקיד זה הוקמה ועדת שרים מיוחדת.

השר פ. ספיר:

מדוע דלגת על זה ?

בסיכום דברי אוכל לומר כי מבחינה

משמעותית ועניינית יש כאן רק עניין של פרוצידורה, שאין לנו היום על מה לדון.

השר ש. הלל:

אני רוצה רק להעיר לסעיף 3 לגבי

ההקפדה על סודיות הדיונים בענייני

בטחון. זה מטריד אותי גם מתוך הנסיון וגם מתוך זה שמן ה"הן" משתמע ה"לאו", היינו שאנחנו רוצים לדון בענייני ההדלפות לגבי דיונים בענייני בטחון ולא לגבי דיונים בעניינים אחרים. ישנן בעיות חוץ שהן לא פחות חמורות מענייני בטחון. ופה מדובר רק על "אנייני בטחון".

שנית: שוב מתוך ה"הן" משתמע הלאו.

מדובר פה על דיונים בממשלה ולא על הדלפה ממשרדי הממשלה. כל אחד מאתנו,

וודאי הותיקים - אמנם לא ותיקים כמו ספיר, יש גם דרגות-ביניים - ^{יודע} שישנן

הדלפות לא רק משולחן הממשלה, אלא גם מלפני שדברים מובאים לשולחן

הממשלה וגם הדלפה של דברים שאינם מובאים לשולחן הממשלה מתוך חשש

השר ש. הלל:

שתהיה מכאן דליפה. אני חושב שאם אנחנו נווטת את העניין הזה כך, שאנחנו הולכים לדון רק בעניין הדלפות מדיונים בענייני בטחון ליד השולחן הזה, הרינו הופכים את הממשלה כולה לכלי, שלא יביאו לממשלה פחות או יותר דברים שהממשלה צריכה לדעת. נתקלנו לפעמים במצבים שחברי הממשלה לא יכלו לפעמים אפילו לקבל חומר, ובצדק, מפני שהדברים שבאו לחברי הממשלה ליד שולחן זה, דלפו מכאן. אבל גם דברים שלא באו לשולחן הממשלה, דלפו ממשרדי ממשלה שונים.

כאשר אמר בורג, שאין הוא רוצה

לדבר על עניינים אלה ליד שולחן הממשלה, שהוא מוכר כבר-הדלפה, אין הוא רוצה לומר מה הוא חושב בעניינים אלה. רוצה אני לספר מה היה כשהייתי צעיר יותר ותמים יותר בשבתי ליד שולחן הממשלה.

גם אתה היית צעיר ?

השר פ. ספיר:

רמז היה אומר שזקנה זוהי רק בעיה של הצעירים.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

העליתי את העניין כמעט מדי שבועיים.

השר ש. הלל:

כאשר ראש הממשלה היתה באה בתחלת הישיבה ונוזפת בנו על הדלפות, חזרתי באופן סיסטמטי והעליתי את ההצעה, שאנחנו צריכים להחליט שאנחנו מעמידים את עצמנו ואת משרדינו לבקורת יסודית כוללת על כל אותם הדברים שהכיר בורג - טלפונים ובקורת וכל דבר. לאחר שהדברים כתובים בפרוטוקולים, אין לי טעם להתכחש לכך. עדיין אני מאמין שאם אנחנו רוצים לטפל בעניין זה בצורה יסודית, אנחנו צריכים להפעיל את הבדיקה בענייני הדלפות לא רק לגבי עניינים בטחוניים, אלא הייתי מגדיר את זה ככה, שכל חומר מסווג, בין אם הוא בטחוני ובין אם הוא מדיני, ולא רק אם הוא נידון בישיבת הממשלה ובין חברי הממשלה, אלא גם על חומר כזה במשרדי הממשלה הל איסור ההדלפה. רק אז נענה על

השר ש. הלל:

הצורך האמתי והמשווע של הקפדה על הסודיות.

העליתי את הדבר הזה מספר פעמים.

ואל ייראה הדבר כל כך מוזר אם אני מציע את ההצעה שהצעתי, כי באופן אישי עם משרדי עמדתי במבחן הזה. היה מקרה - וחברי הממשלה הקודמת וודאי זוכרים זאת - שהיה חשש של הדלפה מהמשרד שלי. שלחתי מכתב לראש הממשלה להודיע לה שגם אני וגם כל אנשי המשרד שלי מוכנים בענין זה להיחקר בכל מיני דרכים, החל בחקירה בפני מכונת-אמת. בסופו של דבר התברר שזאת לא היתה הדלפה אלא גניבה של כתב "גלי צה"ל" שנכנס למשרד, ראה מיסמך וגנב אותו. בסופו של דבר נתגלה הענין, והאיש נתפס.

לי אין כל ספק כי כאשר נתקלים במשהו

מעין הדלפה באחד המשרדים, חייב השר הנוגע בדבר יחד עם חבר עוזריו

ויחד עם כל אנשי המשרד שלו, להיות מוכנים להעמיד את עצמם לבקורת

יסודית וממשית מאד.

לכן איני יכול להסכים לכך שהממשלה

הדון רק בענין הדלפות בנושאים בטחוניים בדיוני הממשלה. א חשוב את זה לפגם. יש לנו זכות וחובה להוסיף על מה שהציעה הועדה. היינו אנחנו צריכים לדון בכל מה שנוגע להקפדה על סודיות של חומר מסווג, בין אם הוא מופיע בדיוני הממשלה ובין אם הוא מופיע בוועדות הממשלה ובמשרדי הממשלה.

אני מקבל את הצעות שר המשפטים.

השר ש. רוזן:

אלה הן הצעות ראש הממשלה. אני

השר ח. צדוק:

שותף להן, ואני נתבקשתי על ידי

ראש הממשלה להביאן הנה.

אני חושב שבדין וחשבון של ועדת

השר ש. רוזן:

אגרנט היו שלשה פרקים. פרק אחד

ביחס למסקנות האישיות סיכמנו. פרק שני, ביחס לאחריות המיניסטריאלית,

הסתכם לצערנו כפי שהסתכם. הפרק השלישי הוא הפרק הנוגע למערכת המוסדית.

יכולנו כמובן להחליט שאין אנחנו

מקבלים את ההמלצות האלה. אבל אני מבין שכבר בישיבה הקודמת החלטנו

שאנחנו ביסוד מקבלים את ההמלצות כחומר לדיון. ההצעות באות כעת

למעשה לתת מסלול לדיון הזה. אני חושב שזה נחוץ. אני חושב שהממשלה הזאת

צריכה לעשות זאת. היא מוסמכת לעשות דברים חמורים יותר. הממשלה הבאה

יכולה לשנות ועדות שונות. אם תהיה קואליציה, תרצה וודאי לשנות.

תרצה ועדת בטחון או לא. אנחנו יודעים שההצעות האלה קיימות. על

כל פנים אנחנו חייבים להתייחס אליהן. אני חושב שהדבר בא במועדו. לגופם

של העניינים איני רוצה להתייחס עכשיו.

אני חושב שנחוץ לדון במערכת

המודיעינית. איני יודע בדיוק איך נבנה אותה. איני מתמצה די בעניינים

אלה. אני חושב שברור כי צריך להקים ועדת שרים מצומצמת לענייני בטחון.

אבל איני רוצה להתייחס להצעות לגופו של דבר, *in merito*.

המשך הדברים ושמה ת.כ.

(לפני כן רשם ימ
רשמה תכ)

השר ש. פרס:

אני מצטרף לדעה שהביעו ראש הממשלה
ושר המשפטים, שהממשלה צריכה לנהוג כממשלה
לכל דבר, וזאת משתי סיבות: א. משום שהמאורעות מחייבים זאת; ב. אעפ"י
שיש חלוקי דעות פרלמנטריים לגבי הממשלה, הממשלה נהנית מרוב
פרלמנטרי ברוב פעולותיה, והיא נשענת על רוב פרלמנטרי בתוך הכנסת
עצמה.

אני בעד זה שתפקידים יוגדרו, אך
אני חושב שתהיה זו שגיאה לומר, כי אם התפקידים יוגדרו, הבעיות
תפתרנה. במשטרים דמוקרטיים יש הגדרות שונות, ואותה מערכת מודיעין
עברנו את מלחמת ששת הימים כפי שעברנו, ואילו את מלחמת יום הכיפורים
בדרך אחרת. אני מעיז לומר שהסיבה היתה בעוצמת האויב יותר מאשר
בממשלה עצמה. יש רושם בצבור, כאילו הבעיה היא בעית ההנהגה. האמת
היא שאנו עומדים בפני אויב שהתעצם מאד, אנו יכולים לעמוד בפני
העוצמה, אך אסור להחליף דברים. אני מכיר הגדרות טובות מאלה שהציעה
הועדה, ואין כל הוכחה שהקשיים שהיו במלחמה, היו משום שהמוסד
עשה כך או אחרת. אני לא מתנגד לכך שלמוסד יהיה גורם הערכה משלו,
אך אני חושב שמה שעומד על הפרק הוא קבלת ההמלצות של הועדה. אילו
השאלה היתה כיצד לארגן את העניין, היו לי כמה המלצות אחרות מאלה
של הועדה, אך כאשר נתמנתה הועדה, ואין רוצים לעשות פיהות בהמלצותיה,
הצעד האפשרי היחיד הוא בצוע ההמלצות של הועדה, ואפילו אם במספר
מקרים הן בנגוד לדעתי האישית. אני מצטרף להצעות שהוצעו כאן היום.

השר ח.גבתי:

לא ברור לי מה שאומר סעיף 3. מה שכתוב
פה הוא ששר המשפטים יגיש חוות דעת על
המצב הקיים מבחינת הוראות החוק ותקנון הממשלה והנוהלים המקובלים בנדון,
ולאחר שתוגש חוות דעת זו - ייערך דיון בממשלה.

היו לנו הרבה דיונים בממשלה, והם לא
העלו שום דבר, לא משום שלא ידענו מה המצב הקיים ומה הנוהלים. אני
חושב שאם רוצים לטפל בעניין זה בצורה יעילה, לא מספיק שיביאו
לממשלה חוות דעת על המצב הקיים ועל הנוהלים, כי אם צריך להטיל על
מישהו, שר המשפטים או ועדת שרים, להכין הצעות איך לתקן את הדבר הזה
ולהביא את ההצעות לממשלה, אחרת זה יהיה דיון שלא יביא כל תועלת.

השר י.רבין:

אני בעד קבלת ההצעות כפי שהן
מופיעות כאן בהצעות ההחלטה, קודם כל משום
שהיום צריכה ראש הממשלה להודיע בכנסת, ואני חושב שהדרך הטובה ביותר
היא להודיע על טפול, לכן איני מתייחס כעת לתוכנם של הדברים. מה
שמוצע כאן היא שיטת טפול ולא התוכן שלו אתייחס כאשר יהיה דיון
עניני בכל סעיף וסעיף. יחד עם זאת יש לי הצעה שסעיף 2 לא יידון
בנפרד מסעיף 1. כלומר נמתין עם הדיון בסעיף 2 לגבי ההמלצה על
הרכבת ועדת השרים לבטחון, עד אשר ועדת השרים בראשות שר המשפטים
תגמור את תפקידה, ובנתיים יוחלט כי הממשלה כולה תכהן כועדת שרים
לעניני בטחון. או שלא יוחלט דבר, ונשאר את המצב כמו שהוא כלומר
לא יתכן שלא תהיה ועדת שרים. היה נהוג עד היום כי הממשלה כולה
פועלת כועדת שרים, אני מציע להשאיר את המצב הזה כפי שהוא קיים
היום, עד אשר הועדה המוצעת בסעיף 1 תסיים את תפקידה. לגבי כל
יתר הנושאים, אני משאיר לעצמי את הזכות לדבר כאשר יהיה חומר יותר שלם,
יותר מעובד, יותר מגובש, אם בדרך של חוות דעת או הצעות, ואז אוכל
להתייחס לגופם של דברים.

השר א. יריב

אני רואה פה הצעה לנוהל טפול בדו"ח ועדת

אגרנט. לי נראה הנוהל, ואיני רואה כל

טעם וצורך להתייחס לגופם של דברים, כי הם מסובכים. בקצור, אני בעד

ההצעה. רציתי לומר, אולי ^{רצוי} שראש הממשלה בדבריה בכנסת תאמר משהו שיהיה

בבחינת רמז התרעה לערבים, שלא יחשבו כי זוהי הזדמנות לנצל מצב

לרעתנו על-ידם.

השר ג. האוזנר

שני דברים רציתי לומר. ראשית לגבי ההצעות

להחלטה, אני מבין שראש הממשלה תודיע

לכנסת היום על ההחלטות הללו.

רה"מ הגב' ג. מאיר

אתה חושב שצריך לפרט אותן?

השר ג. האוזנר

שהממשלה קיבלה החלטות אלה בקשר לדו"ח

אגרנט.

רה"מ הגב' ג. מאיר

עם פירוט ההחלטות האלה?

השר ג. האוזנר

שהממשלה החליטה להקים ועדה לבדיקת

ענין ועדת השרים לבטחון, ולבדיקת ענין

היועץ המיוחד וכו'. האם זה לא יובא היום לכנסת? אני מניח שכן.

רה"מ הגב' ג. מאיר

לא ברור לי, מפני שאני לא הושבת שהדברים

האלה הם לדיון בכנסת. ברגע שאני מודיעה

על פירוט ההחלטות, יהיה דיון על כל סעיף וסעיף. חשבתי שכל מה שאני

צריכה להודיע הוא, שיש בדו"ח של ועדת אגרנט שלושה חלקים. היו

המלצות מפורשות בנוגע לאישים, והממשלה קיבלה אותן והחלק הזה בוצע.

רה"מ הגב' ג.מאיר

ב. באשר לענין המוסדי, הממשלה דנה בכך, והחליטה באיזו צורה היא דנה בכך. החלק הנוגע לאחריות פרלמנטרית, שהועדה העלתה, עדיין נתון לדיון, אבל אני חושבת שזו תהיה שגיאה, אם אפרט את אלה, ואז יהיה וכוח בכנסת, אם זו צריכה להיות ועדה או לא צריכה להיות ועדה. אני לא חושבת שאנו מוכנים לכך. כאשר נגיע להחלטות, אולי נביא זאת לכנסת.

השר י.רפאל:

הם עוד יציעו שהכנסת תדון בכך, כי בדו"ח כתוב רמז, שהכנסת צריכה לדון.

השר ג.האוזנר:

אני מודה לראש הממשלה על ההבהרה, אך גם במצב דברים זה, אני מציע לומר לראש הממשלה, כי הדברים אשר סוכם עקב כך, יובאו לידיעת הכנסת, במידה שאינם חסויים, כי גם הכנסת וגם הצבור רוצים לדעת מה הממשלה אימצה לעצמה ומה לא אימצה לעצמה. אם נסתפק רק בהודעה שנדון בכך, ואיננו אומרים שנביא לידיעת הכנסת את הדברים שסיכמנו ---

רה"מ הגב' ג.מאיר:

או לכנסת או לוועדת חוץ.

השר ג.האוזנר:

אני מסכים: או לכנסת או לוועדת חוץ ובטחון, אך שאיזה מוסד שהוא יקבל דו"ח מה הממשלה מחליטה לעשות בעקבות דו"ח ועדת אגרנט.

דבר שני, לגבי העתוי, יש דברים שאיננו יכולים להתחייב מתי נגמור, אך יש דברים שנוכל לומר שייעשו בזמן הקרוב ביותר, וחשוב שהכנסת תדע שאלה דברים שנסכם במועד הקרוב ביותר, אם

השר ג. האוזנר

ניתן לקבוע מועד.

והערה אחרונה: ראש הממשלה ושרים
 אחרים דיברו על סמכות הממשלה גם לאחר הגשת התפטרותה של ^{ראש-}הממשלה,
 שדינה הוא כדין התפטרות הממשלה, לטפל בדברים מסוימים. אני רוצה
 לומר שזו לא רק זכותה של הממשלה אלא זוהי סמכותה. לא רק שהיא
 מוסמכת, אלא היא חייבת לטפל בעניינים, שאלמלא ההתפטרות הייתה
 חייבת לטפל בהם.

השר י. גלילי:

אני מציע להוסיף לסעיף 2, בהמשך להערתו
 של שר העבודה, את הפסוק הבא: "עד להחלטה
 חדשה, תוסיף הממשלה לשמש כועדת שרים לענייני בטחון מבחינת הסמכויות +
 והמעמד המיוחד לגבי סודיות ישיבותיה ודיוניה"ף. באשר המעמד
 המיוחד של ועדת השרים לבטחון נותן לה יתרון כלשהו להפעיל את
 הצנזורה ולהקפיד יותר על סודיות ההוועדות של הועדה, הדיונים
 והמסקנות, ואין זה מן הנמנע שיתרחשו ארועים בזירה המדינית, שנוכל
 להשתמש בעקרון הזה לגביהם באורח חיובי.

הערה שניה: יש משקל רב להמלצות של

ועדת אגרנט, ואפשר להניח מראש שלהמלצות תהיה השפעה כלשהי על
 כוונת המסקנות של הממשלה, אם גם אין לממשלה חובה לקבל אוטומטית
 את המסקנות האלה. אך יכולה להיות לכך השפעה. אני רוצה להתרות כלפי
 עצמנו, מפני מה שאני קורא "חאפ" - שכונות "חאפ" - היינו הגורמים
 השונים שיש המלצות אשר מתייחסות אליהם, אגף כזה או אחר וכיוצא באלה.
 אלה יכולים לפתח את הפעילות שלהם בכוון ההמלצות, לפני שהממשלה אישרה
 אותן וקבעה את סמכויותיהם. אני מציע שיהיה סיכום שכלל שהדברים אמורים

השר י. גלילי

בהמלצות המוסדיות, המתייחסות לפיתוח ענפים אלה או אחרים ברשויות הממשלתיות השונות, הדברים צריכים להיות מעוכבים ותלויים עד אשר הממשלה תסכם את מסקנותיה.

הערה שלישיית, והיא משאלה אישית. היא מתייחסת לענין האחריות המיניסטריאלית. אני מבין שאין לסכם דיון שלא התחיל, והדיון יימשך. ^{אבל} נראה לי כאקסיומה שהדיון יימשך כפי שגם מציין שר המשפטים בהמלצותיו, על יישום עקרון האחריות המיניסטריאלית לגבי שר, אך לא על העובדה שבישראל קיים עקרון האחריות המיניסטריאלית האינדיבידואלי.

זה אינו מוטל בספק.

השר ו. שם-טוב:

השר י. גלילי: לא מוטל בספק שאני מדבר, וטרם גמרתי את המשפט. כל מה שאמרתי, נאמר כמשאלה אישית,

שאש הממשלה בדבריה בכנסת תמצא את הדרך, גם לא לחייב את הממשלה בדיון שלא היה, אך גם שלא להציב בשם הממשלה חזו סימן שאלה על עקרון מקובל, והשר שם-טוב אמר שאין כל ספק בכך. מתריסים כלפי הממשלה הזו, שהיא פומרת את עצמה, ומבקשת להחליץ. הייתי רוצה שתמצא הדרך שלא יהיה כל ספק לגבי העובדה שבישראל מקובל עקרון האחריות המיניסטריאלית האנדיבידואלית, והנושא יעמוד לדיון בקשר למסקנות ועדת אגרנט, באחת הישיבות הבאות של הממשלה.

רה"מ הגב' ג. מאיר: בענין ההדלפות ואי שמירת הסודיות, אני

משוכנעת ששום חוק, אם זה כתוב בחוק או

ייכתב בחוק, לא יועיל, אם חברי הממשלה לא יראו עצמם כפופים לחוק שכל אחד ואחד מהם יקבע לעצמו, שחברות בממשלה והדלפות, אלא שני דברים שלדעתי טותרים זה את זה, ואינם הולכים יחד. אם זה לא יקרה, שום דבר לא יעזור. באחת הישיבות הראשונות, לאחר שנכנסתי לתפקידי, התעוררה שאלה של הדלפה מדינית דווקא, אשר ברמה נזק, ואז הממשלה החליטה שהיא מסמיכה את ראש הממשלה להשתמש בכל האמצעים. מיד ניגשתי לבצוע כל האמצעים, וקודם כל בקשתי להוודע מי ידע את הדבר, ובקשתי מפישהו ללכת אל כל אחד מאלה ולשאול אותו אם דיבר עם עתונאי, אם נשאל על-ידי עתונאי. היה חבר ממשלה אחד שנעלב מעצם העובדה שפקיד בא אליו לשאול אותו שאלה כזו, ואחר-כך אפילו התפאר בכך. הוא היה חבר ממשלה שלא התנגד לכך שאשתמש בכל האמצעים, ואם להשתמש בכל האמצעים, זה לא נגמר בכך ששואלים את החבר אם דיבר עם עתונאי. אך לצערי הרב כולם אמרו שלא דיברו. בסופו של דבר הצטערתי על שהבאתי חבר ממשלה אחד או כמה חברים, לידי שקר, כי אם כל אלה אמרו שלא דיברו עם עתונאי ולא ראו עתונאי בעיניהם, איך זה בכל זאת הגיע לעתונאים?

אני מקווה שהממשלה לא תמנה איזה שהוא

ראש ממשלה שיהיה בעד אחיזה בכל האמצעים. האמצעים ישנם, אבל לפי דעתי חברי הממשלה חייבים לדעת כי יהודים בגולה רואים את הממשלה הזו, אם לא כממשלתם הפורמלית, הרי כהנהגת המדינה. אם חבר זכה לשבת ליד השולחן הזה, וחושב שאין עליו חובה מינימלית ואלמנטרית לא לקנות לעצמו - ואני אומרת את הדברים בצורה פשוטה - פופולריות אצל עתונאי זה או אחר, אז הוא פוסל את עצמו. איני יודעת איך הוא מסתדר עם עצמו.

בתקופה שלא הייתי חברת הממשלה אלא חברת-כנסת, התיישב לידי פעם
עתונאי, שהוא אחד מאלה שכח הקליטה שלהם להדלפות הוא רב, ונתן
לי תאור של אלה אשר מדליפים ומה שהוא חושב עליהם. לו המדליפים
שמעו את זאת, אולי ההדלפות היו פוסקות. **ה**

הם חושבים שיותר חשוב מה שהוא כותב עליהם,
ולא מה שהוא חושב.

השר י. גלילי:

(המשך סעיף 447.)

השר ח. צדוק: צדקו השרים ספיר, רבין ויריב, שהיום אנו לא דנים בגופם של הדברים, אלא יוצרים את הכלים והנוהלים לביניהם ויישום של המלצות ועדה אגרנט במשור המוסדי. בישיבה הקודמת אמרתי שאי אפשר לקבל את ההמלצות באופן סטונאי, ואסור לטפל בהן בבחילות. צריכה להיות בדיקה יסודית, מתוך גישה חיובית להמלצות, בהתאם למעמדה של הועדה. אני מסכים להצעת השר בורג שבסעיף 1 נמחק את המילים: "כל חלקי הממשלה יהיו פיוצגים בה". איני מסכים כל-כך להצעת רפאל שכלפי הטפול בהמלצות אלה צריך להיות הבדל בין מה שהיה אילמלא התפטרות ראש הממשלה. אנו חייבים לטפל בנושאים אלה בבחינת "ביזנס אס יוזואל", אסור לנו למשל לתת לדברים להתפתח כך שבמצב מסוים בעוד איקס חודשים, ויחכן מאד שהממשלה תכהן חודשים אחדים, ייאמר שהיו המלצות לגבי אורגניזציה והערכות מודיעניות והועדה מצאה שישנם פגמים, וצריך לטפל בהם, והממשלה שמה את הדברים במקור. אנו צריכים לטפל בכך באורח יסודי, בקצב הרגיל והמלא. אני מסכים שהדיונים בנושא 2 ובנושא 4, כפי שהציע השר רפאל, ייערכו יחד.

אתה מתכוון ל-2 ו-4 המתוקן?

השר פ. ספיר:

כן, השני והאחרון.

השר ח. צדוק:

האחרון הוא פועל יוצא מסעיף 2.

השר פ. ספיר:

גם אני בין הסקפטיים, לפחות סקפטיים, לגבי סעיף 3. אמנם אין לי נסיון מהממשלה,

השר ח. צדוק:

השר ה. צדוק

אך יש לי נסיון ממוסד אחר, ישנה המלצה שצריך לעשות את המכסימום, כדי שאפשר יהיה לערוך דיון על-כך, צריך לדעת קודם כל מה הכלים המשפטיים העומדים לרשותנו, באיזו מידה הופעלו. יש כאלה שלא הופעלו, ונראה מה ניתן לעשות במסגרת הכלים הקיימים. יתכן גם שנגיע למסקנה כי יש צורך בכלים נוספים, אך לשם-כך צריך לדעת מה המצב היום. אני לא בטוח בקשר להצעת השר רבין, שצריך לצרף יחד את סעיף 1 ואת סעיף 2. הם דנים בשתי סוגיות שונות. הסעיף הראשון שייך לסוגיית הקונסטית-טוציונית בעיקר, שאלת הגדרת התפקידים והסמכויות בין הממשלה, שר הבטחון והרמטכ"ל. לכל אחד מהם מעמד קונסטיתטוציוני-סטטוטורי. הסעיף השני דן בדרכי העבודה הפנימיים של הממשלה בענייני בטחון.

לגופו של עניין, אני מסכים להצעת השר

גלילי, ואני אומר שזה דבר מובן מאליו, שעד אשר תבוא החלטה על הקמת ועדת שרים לבטחון, הממשלה כולה מכהנת כועדה שרים לבטחון, ואני לא בטוח שצריך להוסיף על-כך. יש המלצה של ועדת אגרנט, שתוקם ועדת שרים לענייני בטחון במתכונת מסוימת. אסא אנו אומרים שאנו מחכים להמלצת הועדה אשר נחמנתה כבר, והדבר הוא בתהליך של בצוע, ואנו מוסיפים את התוספת שהשר גלילי מציע, שהיא למעשה מיותרת, כי זהו המצב האמיתי, והרושם שמתקבל הוא שדוחים את המצב עוד-פעם. הרושם שלי הוא שזוהי תוספת מיותרת. השר גלילי דיבר על המלצת שר המשפטים וחוות הדעת. אני רוצה להסתייג: בחוות הדעת הזו אין שום המלצה, ולא נתבקשתי להמליץ המלצות בעניין האחריות המיניסטריאלית. נתבקשתי לתת לחברי הממשלה תאור מצב משפטי, וזאת עשיתי במיטב יכולתי. אני מניח שהשר גלילי התייחס לסעיף 7 בחוות הדעת, שבו יש תשובה לשאלה שנתעוררה, האם הממשלה היא פורום לגיטימי לדיון בסוגיה זו. על השאלה הזו יש תשובה חיובית. הממשלה היא פורום לגיטימי לדיון בסוגיית

השר ה. צדוק

זו. זו חוות-דעת משפטית ולא המלצה. הממשלה יכולה לדון, ואם תדון יהיה זה לגיטימי שתדון.

יורשה לי להעיר הערה אחת: אני חושש,

אני כמעט בטוח, שמתוך חוות-דעת זו יהיו ציטוטים סלקטיביים, פירושים סלקטיביים ופרשנות סלקטיבית, אני רוצה להגיד שחוות דעת זו היא מיקשה אחת, ומי שישלוף ממנה פסוקים ויפרש אותם, יעוות את חוות-הדעת כולה. הסדר הטוב מחייב שחוות הדעת הזו תתפרסם רק היום לאחר ישיבת הממשלה, אך שמעתי היום ברדיו ומחוגים שונים צטוטים לא מדוייקים מתוך חוות הדעת, לכן בקשתי מראש הממשלה וקבלתי ממנה רשות, לפרסם את הדו"ח כולו. אני מבקש להפנות את תשומת-לב הממשלה לחוות דעת בענין מנוי הרמטכ"ל, בעקבות הבקשה שהופנתה אלי בישיבה הקודמת.

יותר לשאול שאלה: בענין השני שגלשו אליו, כוונתי בענין האחריות המיניסטריאלית.

השר פ. ספיר:

אני לא חושבת שהממשלה יכולה לדון בכך בישיבה זו. אני מוכרחה עוד להכין

הח"מ הגב' ג. מאיר:

הודעה לכנסת.

אני מקווה שידונו בכך פעם.

השר פ. ספיר:

אם הממשלה החליט לדון, היא תדון.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

לגנזים.

השר י. רפאל:

אנו נכנסים לדיון בכך? כאשר יהיה דיון.

רה"מ הגב' ג. מאיר:

הוא יהיה מסודר, אך לא יהיה דיון בצורה כזו.

בקשר לדיון שייערך היום בכנסת,

התקבלה הצעה מינימלית לגבי משך הישיבה. היתה הצעה של הלכוד, שהישיבה

תמשך 10 שעות, וההצעה שהתקבלה היא שהישיבה תמשך רק 6 שעות.

א. עלי לתקן : אם נקטתי בהגדרה של

השר י.גלילי:

המלצה, היתה זו טעות, כי כוונתי היתה

לחוות דעת.

ב. בצורה מזכיר הממשלה התברר שב-24.3

הממשלה החליטה: "עד להחלטה בדבר הרכבת ועדת שרים לבטחון, תהיה

הועדה מורכבת מכל חברי הממשלה". כיוון שכך, אין צורך בחוספת.

(חזרה לסעיף 447)

השר ש.הלל:
 אני רוצה בכל זאת שבסעיף 3 נרחיב את ההגדרה
 לגבי הקדה על סודיות הדיונים, ונאמר:
 "הקפדה על קיום סודיות לגבי חומר מסווג המובא לשלחן הממשלה, לועדותיה
 או למשרדי הממשלה".

השר י.רביץ: האם זה לא מתייחס למסקנות ועדת אגרנט??

השר ש.הלל: מותר להוסיף ולא לגרוע.

רה"מ הגב' ג.מאיר:
 אני חושבת שאין בכך סתירה. אנו צמודים
 להמלצות של ועדת אגרנט, אין כל דבר
 שיוכל למנוע מהממשלה להגיד לא רק עניין בטחוני אלא כל עניין אחר אשר
 מסווג, אך זה לא מוכרח להיות כתוב. כאשר תובא לממשלה המלצה או חוות-
 דעת, אז הממשלה בהחלט חופשית להגיד שזה יפה מאד לעניין בטחוני, ואנו
 מחליטים שאותו דבר יחול גם על שטחים אחרים.

מ ח ל י ט י ם:

בהמשך להחלטה מס. 416 של הממשלה מיום י'
 בניסן תשל"ד (2.4.74):

א. להקים ועדת שרים בראשות שר המשפטים,
 להכנת הצעות לגבי המלצות ועדת החקירה
 בדבר הצורך בהגדרות ברורות לחלוקת
 הסמכויות, החובות והאחריות בענייני בטחון,
 בין הרשויות העוסקות בעניינים אלה (סעיפים
 17-18 בדו"ח הועדה).

ראש הממשלה תקבע את הרכב הועדה. הצעות
 הועדה תובאנה לדיון והחלטה בממשלה.

ב. לגבי המלצה על הרכבת ועדת שרים לבטחון
 שמספר חבריה יהיה קטן (סעיפים 19-20) -

יהיה דיון בממשלה עם קבלת הצעותיה של ועדת השרים אשר הוחלט עליה בישיבת הממשלה מיום א' בניסן תשל"ד (24.3.74) (החלטה 389).

אוחה שעה ייערך גם הדיון בהמלצה לעתות מלחמה - ההמלצה להסמין את ראש הממשלה להקים צוות שרים מצומצם להכרעה בעניינים דחופים הנוגעים לנהול המלחמה (סעיף 21 של הדו"ח).

ג. לגבי ההקפדה על סודיות הדיונים בענייני בטחון - שר המשפטים יגיש חוות דעת על המצב הקיים מבחינת הוראות החוק ותקנון הממשלה ובנוהלים המקובלים בנדון, ולאחר שתוגש חוות-דעת זו - ייערך דיון בממשלה.

ד. לגבי ההמלצות בדבר מינוי יועץ מיוחד למודיעין וצוות מצומצם לידו, חיזוק מחלקת החקר במשרד החוץ; קביעת כללי ההפצה והמשוב ("פיד-בק"), שינויים מהותיים במבנה אמ"ן וחיל המודיעין, הקמת יחידת הערכה ב"מוסד" (סעיף 22 בדו"ח הועדה) - ראש הממשלה תגיש הצעותיה לממשלה לאחר בחינת ההמלצות עם השרים הנוגעים בדבר ועם גורמי המודיעין. במסגרת זו ייבחן גם ענין הקמתה של מועצה לבטחון לאומי.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת